

ПРОГРАМ

ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ТУРИЗМА НА ПЛАНИНИ ГОЧ (2011/2021)

Планина Гоч се налази 200 km јужно од Београда и припада групи севернокопаоничких планина. Њени најлепши делови су удаљени свега 12 km од центра највећег бањског туристичког места Србије-Врњачке Бање.

Нетакнута шумска пространства, извори, језеро Селиште, видиковци који се пружају на стотине километара, села, људи, неодољиви предели и пејзажи чине ову планину исувише посебном да би била обична. До Гоча се стиже за само 20 минута возње живописним асфалтним путем из Врњачке Бање, а са Крста-1123 m надморске висине пружа се невероватан поглед на питому долину Западне Мораве, Гледићке планине, Ртањ,обронке Равне планине, Жељина и Копаоника.

Посебном лепотом плене и Вуково брдо и Гарешница, као и Добре воде са бројним изворима и бистрим планинским поточићима, као што су: Симиња стругара, Бела река, сливови река Загрже, Расине, Жарачке, Преровске, Гвоздачке и Лопатнице су веома богати чистом бистром водом у којој живе ракови и риба пастрмка.

Захваљујући веома добром географском положају, изузетно очуваној еколошкој средини, вредним руралним амбијенталним целинама, Гоч, данас, представља планину са једним од највећих туристичких потенцијала у Србији.

Гоч има веома чист и здрав ваздух и воду, па се може сматрати правим отвореним санторијумом под небом-ваздушном бањом.

Ова планина је богата великим површинама гочког бора, храста китњака, племенитих четинара, јелове и букове шуме, а и једно је од ретких станишта боровнице, дивљих јагода, купина, малина, на стотине врста лековитог биља, јестивих гљива, шумске плантаже сремуса и др.

Поред изузетне флоре и разноврсна фауна је богатство ове планине. Богато је ста-ниште птица певачица, орлова, гавранова, дивљих голубова, јаребица, инсеката, пчела лептира и др., од дивљачи заступљен је зец, срна, дивља свиња, вук, лисица и др.

Ако су поруке европске подршке развоју Србије - профитна шанса пољопривреде и производња здраве биолошке хране и рурални развој, онда је Србији потребан ДУГОРОЧНИ ПРОГРАМ РАЗВОЈА И УНАПРЕЂЕЊА ТУРИЗМА у чијој имплементацији треба да учествује држава са својим фондовима, локалне самоуправе, приватни и јавни сектор и други заинтересовани субјекти.

Сагледавајући нека искуства европских земаља, а пре свега одрживог развоја туризма у Девону-Велика Британија, Аустрији и Галицији у северо-западном делу Шпаније, на основу Генералне Директиве XI Европске комисије о реализацији пројекта "Будућност руралних области: Одрживи туризам", Удружење "Гочки круг" покреће пројекат ревитализације села Гоч под називом: „ОДРЖИВИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА НА ПЛАНИНИ ГОЧ“.

РУРАЛНИ ТРЕНД ЕВРОПЕ

Мере за рурални развој, које све више добијају на значају, имају за циљ подстицање еколошких услуга, радно ангажовање пољопривредног становништва у непољопривредним делатностима, обезбеђивање помоћи областима које нису погодне за бављење пољопривредом и промовисање квалитета хране, виших стандарда и добробити животиња.

Средства за ове мере су заједнички обезбеђена од стране ЕУ и земаља чланица. Нови систем обавезне нодулације (тј. пребацивања средстава из производње у рурални развој), биће коришћен за финансирање увођења нових мера руралног развоја.

Транзиција Источне Европе захтева нова решења и она су успешнија што су туристички производи атрактивнији.

Значајни капацитети и богата туристичка понуда Врњачке Бање добила би нови квалитет програмским артикулисањем РУРАЛНОГ ПРСТЕНА.

Последично, многобројна села Гоч, Станишинци, Грачац, Отроци, Вукушица, Рогавчина, Плоча, Митрово поље, старовековни град Козјак и друго, и рурална подручја дала би нови квалитет маркетингу Бање, како на домаћем, тако и на страном тржишту. Мноштво православних светиња, манастира, музеја и црква попут Студенице, Жиче, Сопоћана, Лазарице, Љубостиње, црква у Грачацу, Врњачкој Бањи, Станишинцима, православних записа на Гочу и околини, су део богате традиције, културе и историје српског народа и важан су фактор у привлачењу домаћих и страних посетилаца.

Први бисер на том прстену је ПЛАНИНА ГОЧ.

ОСНОВНА ОБЕЛЕЖЈА ПРОГРАМА

Савремени човек је заборавио на предности којом ризница природе утиче на добро здравље и како га треба неговати у садејству са природом. Гоч је несумљиво једна од најбогатијих дестинација у том смислу.

Тако на пример, дана 12,13,14. и 15. априла 2011. године на Гочу, туристи и љубитељи природе могли су да доживе два годишња доба, пролеће 12. априла - прелеп топао, пролећни, сунчан дан, док је 13,14,15. априла 2011. године вејао снег, права снежна вејавица као усред зиме- неописива зимска идила.

За само 20 минута вожње од Врњачке Бање, са 250 m надморске висине, стиже се на Гоч 1025 m надморске висине са врхом Крст 1123 m и Љуктен 1216 m, одакле се протежу видици на све четири стране света.

ПОТРЕБА КОЈА СЕ ВАЛОРИЗУЈЕ

Здравље је највеће богатство које човек има. Оно је неговано вековима и као традиција преношена са колена на колено. Крепки стогодишњаци Србије били су права слика тог доказа.

Данас, у брзом темпу живота, та слика и важност су негде загубљени.

Потребно је то богатство природе и прошлости афирмисати и указати на његову вредност као мудрог начина живота.

То ће уједно усмерити данашњу популацију на културу превентиве и много више бриге да се сачува здравље, а не да се лечи.

ПЛАН

Ревитализација села Гоч има вишеструке користи за даљи рурални развој и одрживи развој туризма.

АФИРМАЦИЈА РУРАЛНОГ ПОТЕНЦИЈАЛА КАО ПЛАТФОРМЕ ЗА ЗДРАВ ЖИВОТ И ЊЕГОВО АРТИКУЛИСАЊЕ У ТУРИСТИЧКИ ПРОИЗВОД

Адаптација села Гоч у туристички смештај са десетак кућа и посебним програмом здравља кроз едукацију, исхрану, шетњу и рекреативне активности, програмима који су намењене афирмацији и принципима здравог живота, као превентивним али и за опоравак после болести.

На Гочу постоји напуштени стари школски објекат који је грађен 40-тих година прошлог века уз помоћ житеља села Гоч и тадашњег учитеља Жике Стојковића, рођеног брата познатог барда нашег глумишта, Данила-Бате Стојковића, чије име носи амфитеатар у Врњачкој Бањи.

ГОЧ -УЧИОНИЦА ЗА ЗДРАВ ЖИВОТ

Врло значајан фактор у привлачењу туриста на Гочу представља висок квалитет животне средине, што, такође, игра важну улогу у квалитету живота локалног становништва. Преко 2/3 површине Гоча

покривено је неком врстом специфичног предела и пејсажа, што нам даје за право да се демонстрира и подржи концепт "зеленог туризма" кроз развој, оперативност и промоцију туризма, од чега ће корист имати локална привреда, као и заштита и унапређење животне средине.

Програм је комплементаран здравственој понуди Врњачке Бање, чини је атрактивнијом и савременијом.

Циљ је афирмисати традиционалну Србију и сачувану мудрост кроз рурални програм Гоча, и на тај начин проширити туристичку понуду Врњачке Бање.

Оваква СТРАТЕГИЈА постављена је да би се стимулисале иницијативе које:

- 1.Постављају пројекте за животну средину и рекреацију како би се подржао туризам малих размера; и
- 2.Успостављају добру праксу у оквиру животне средине везано за туризам као привредну грану;

ЦИЉ

1. ПРОМОЦИЈА ГОЧА КАО ОБЛАСТИ-ПРЕДЕЛА ИЗУЗЕТНЕ РУРАЛНЕ ВРЕДНОСТИ;
- 2.ЕДУКАЦИЈА СЕОСКОГ СТАНОВНИШТВА О ПОТЕНЦИЈАЛУ С КОЈИМ РАСПОЛАЖУ;
3. НОВА РАДНА МЕСТА;
- 4.ЧУВАЊЕ И НЕГОВАЊЕ ТРАДИЦИЈЕ КРОЗ ТУРИСТИЧКЕ ПРОИЗВОДЕ;
- 5.ПЛАСМАН ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ КРОЗ ТУРИСТРИЧКЕ САДРЖАЈЕ
- 6.ОСТАНАК МЛАДОГ ЧОВЕКА НА СЕЛУ И ПОВРАТАК ОНИХ КОЈИ СУ ОТИШЛИ;
- 7.СТВАРАЊЕ ПЛАТФОРМЕ ЗА РАЗВОЈ ОЗБИЉНОГ ТУРИСТИЧКОГ ПРОИЗВОДА ЗА ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ГОСТЕ;
8. АФИРМАЦИЈА ЗДРАВОГ ЖИВОТА И ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ;
- 9.ДОБАР ВЕНТИЛ ЗА ГРАДСКО СТАНОВНИШТВО;
- 10.ЈАЧАЊЕ КАПАЦИТЕТА СЕЛА;
- 11.ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА (БУКВА ПРОЗОРАЦ, РИМСКО ГРОБЉЕ);

ДАЉЕ АКТИВНОСТИ

Доградња програмског садржаја Гоча и повећање капацитета туристичке понуде руралног туризма и Врњачке Бање улагањем у програмске садржаје на селу и будућој туристичко-рекреативној зони на Западној Морави- простор Подунавачких бара. Миграција становништва према руралним подручјима. Преузимање логике едукативног центра за здрав живот.

ПОТЕНЦИЈАЛНИ ПАРТНЕРИ

- 1.СЕОСКО СТАНОВНИШТВО;
- 2.ЛОКАЛНА САМОУПРАВА;
- 3.ПОЉОПРИВРЕДНИ ПРОИЗВОЂАЧИ ЗДРАВЕ ОРГАНСКЕ ХРАНЕ;
- 4.ЗАНАТСКИ САДРЖАЈИ И ПРОИЗВОЂАЧИ СУВЕНИРА;
- 5.ВАЛОРИЗАЦИЈА ТРАДИЦИЈЕ У ТУРИСТИЧКЕ УСЛУГЕ;
- 6.ВЛАСНИЦИ ПРОСТОРА И ОБЈЕКТА НА ГОЧУ;
- 7.ДОМАЋИ И СТРАНИ ФОНДОВИ;
- 8.СТРАТЕШКИ ПАРТНЕРИ;
- 9.ЗАНАТИ И ДРУГЕ УСЛУГЕ;
10. ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА И УСТАНОВЕ;
- 11.СПОРТСКИ КЛУБОВИ,САВЕЗИ И УДРУЖЕЊА;

Дакле, евидентно је да "сви који су укључени у туризам играју улогу у развоју привреде у одрживом смислу". То даље значи да свако има своју улогу, посетиоци, локална заједница, јавни и приватни сектор и невладине организације.

Удружење "Гочки круг", као невладино и непрофитно удружење, овим Пројектом ставља туризам као главну привредну грану која у великој мери зависи од животне средине и њене искоришћености за потребе туриста с једне стране, и одржавања квалитета те средине са друге стране у однос узajамне зависности, што је веома важно како за будућност туризма као привредне гране, тако и континуитета живота локалног становништва.

ЦИЉНЕ ГРУПЕ ЗА ГОЧ

- Особе до 35 година старости, прихватање ниже категорије комфора, авантуристички индивидуални туризам;
- Особе од 35-50 година старости, првенствено породице са вишим захтевима за смештај и исхрану;
- Особе од 40-60 година старости, приоритетно заинтересоване за природу и културу, али уз очекивање вишег нивоа услуге.

Приватна гостинска соба лако се може интегрисати у културну и социјалну структуру села. Дозвољен је директан приход становништва. Нема потребе за даљу превелику градњу и употребу земљишта.

Постојећи смештајни капацитети у хотелу „Бели извор“, „Гочанки“, „Хоризонту“, ресторану „Бреме“, кућама за одмор, школском објекту и вишенаменском објекту који гради Др Зоран Стевановић у непосредној близини ски стазе "Крст", су ресурси који се могу користити за смештај и боравак посетилаца.

Данас, нажалост, многи објекти не раде јер их власници затварају због непрофитабилности. Интегрисање са животном средином села пружа сигурност гостима.

Отварањем објекта Удружења „Гочки круг“ на Гочу, створени су услови да се образује и Информативни центар који би требало да садржи податке о приватном смештају и туристичким активностима.

ПРОГРАМСКЕ АКТИВНОСТИ

ПРВА ФАЗА (2018/2019)

Увођење суштинских мера за могући почетак:

- Изградња функционалног центра у селу, употреба првог приватног смештаја у селу, обезбеђивање фондова за културну и туристичку асоцијацију, конструкција информационе мреже (биро за информације о природи у локалној администрацији, огласне табле, знаци, објашњења), маркирање заштићених предела и осталих зона, укључење вођених шетњи у централним зонама (природа, наука, туризам) и путовање мањим превозним средством до оближњих предела у околини, сагледавање могућности снабдевања водом, прерадом отпадних вода и одлагања отпадака, маркирање стаза за шетњу и места за одмор, изградња видиковца, отварања ловишта, изградња једног мањег рибњака, етно воденице, изградња спортског стрелишта, постављање банкомата, уређење простора за ложење ватре и простора за паркинг, адаптација и уређење старог школског објекта, изградња прве фазе спортских терена на планираној локацији, довођење постојећег ски лифта "Крст" у стање оптималног капацитета, изградња пратећих садржаја поред ски лифта (кафеа, скијашнице, амбуланте), уређење стаза за шетњу око брда Крст, оснивање ликовне колоније и других школа у природи, маркетиншке активности и пропаганда - (туристички флајер-каталог планине Гоч, веб презентација туристичких потенцијала Гоча и промоција постојећих капацитета на планини). Спортски риболов и израда одговарајућег планског акта за одрживо коришћење језера

"Селиште" и простора око самог језера, уз даља хидрогеолошка истраживања простора Гоч. Усвајање урбанистичког плана по којем би планина Гоч била подељена на 4 зоне и то :

"А" ЗОНА-зона недирнуте природе;

"Б" ЗОНА - зелена зона ишпартана шумом и пашњацима;

"Г" ЗОНА- развојна зона која одговара насељеном месту;

"В" ЗОНА- заштићени предели - укључује традиционално село са примењеним методама производње здраве хране и екстезивног сточарства.

Зону "А" и "Б" треба прогласити за строге и опште резервате. Локална самоуправа је власник територије и може изнајмљивати простор да би се успешно остварила мисија заштите животне средине. Зона "А" је зона недирнуте природе; биљни и животињски свет су строго заштићени; све форме развоја су забрањене и посетиоци морају поштовати кретање само дуж обележених стаза. Зона "Б"- зелена зона, ишарана је шумом и пашњацима, а традиционалне активности дозвољене су у складу са рационалним коришћењем ресурса. Основ за овакву поделу налазимо у Одлуци Скупштине општине Врњачка Бања из 1988. године и 1991. године. Прва се односи на Зоне и појасеве санитарне заштите око изворишта и других објеката водоснабдевања на територији Врњачке Бање-"Сл. лист општине Крањево", бр. 6/88, а друга Основе Програма осавремењавања туристичке и здравствене понуде Врњачке Бање,"Сл. лист општине Крањево", бр.6/91.

У првој и другој фази Акција-пројекти, треба реализовати привођење намени Рекреативно-туристичке зоне Гоч-Љуктен-Црни врх и Шумско-заштитне зоне Гоча по напред наведеном Програму.

Прописати правила градње на планини Гоч и усвојити тип етно куће Гоча изграђене од традиционалних материјала као што су дрво, камен, цигла и цреп. Избегавати пластичне материјале и азбест.

Планом предвидети простор за изградњу првог етно села на планини Гоч. Простор око "Записа", мале цркве брвнаре, привести планираној намени. Наставити са Акцијом рехабилитације путних праваца према Станишинцима, Добрим Водама, Рогавчини и Жељину, и путном правцу Ново Село-Рашовка. Како се овде ради о регионалним-државним путевима, локалне самоуправе Рашког и Расинског округа морају заједнички наступити код државе и њених министарстава за коришћење наменских средстава за изградњу, рехабилитацију и одржавање путне инфраструктуре, руралног развоја и одрживог развоја туризма.

Проширење и модернизација телеком услуга и успостављање интернет мреже за садашње и будуће кориснике.

Успоставити везе између планова.

ДРУГА ФАЗА (2019/2021)

Формирање понуде за различите циљне групе и формирање лика (имица) планине Гоч. Квалитативно унапређење појединачних приватних гостинских соба, маркирање и елаборирање мреже стаза за јахање коња и пешачење, стаза за возњу ципова, мотоцикала и бицикала, парагвајдинг клуб, отварање спортских манифестација за дан села; установити као сталну манифестацију дан сремужијаде, организовано брање лековитог биља и јестивих гљива, изградња станице за јахање коња у селу, изградња кампа, набавка мини воза на точковима за панорамско разгледање околних предела, успостављање сарадње са Аеро клубом Трстеник и другим организацијама. Организовање "еколошких кампова" за младе, програм "На фронту природе", где млади волонтери помажу мониторинг животне средине; "природно позориште" које приказује представе током лета, пешачке туре за осматрање биљног и животињског света, формирање ботаничке баште ради стицања знања - "визиторски центар".

ТРЕЋА ФАЗА (од 2021)

Проширење понуде за различите циљне групе и формирање лика планине Гоч са својим селима.

Понуда тематски организованих догађаја у Рашком и Расинском округу, елаборација функционисања центра у селу са предлогом за наредни плански период. Удружење "Гочки круг" овим Програмом жели да демонстрира како се може управљати активностима у вези посетилаца, и чак их охрабрити да посете многе осетљиве области на начин који осигуравају њихов дугорочни опстанак.

Стога је врло корисно разумевање одређених квалитета животне средине и осетљивости локације пре припремања детаљних планова за туристе или обезбеђење имплементације промена за њих. Комплетно испитивање може обезбедити разумевање места да послужи људе. Овакав интегрисани приступ управљању дестинацијом може потврдити да су капацитети за посетиоце обезбеђени на начин који је компатибилан са пејзажима, очувањем природе и историјским или културним атрибутима.

Успостављање ограничења броја посетилаца или њиховог кретања представља опцију која може до прихватљивог нивоа одржати скалу развоја туризма, или обима посетилаца, што и јесте наш основни циљ.

Али, у суштини, одрживи развој туризма значи препознавање интересовања посетилаца, животну средину и општину домаћина и подршку заједничком раду у циљу стицања обостране користи.

"Одрживи туризам" јесте признавање потребе да се интегришу и уравнотеже различити интереси посетилаца, животне средине и локалне заједнице тако да ниједан сектор не буде у доминантном положају.

Међутим, у животу и пракси стално се појављују нове идеје и приступи, и зато одрживи развој туризма мора да избегне уску и фиксну дефиницију.

Умируће село, по нашем мишљењу, почеће да се развија брзим корацима, а млади људи који су отишли из села почеће да се враћају у село ради стицања сопствених прихода, а потенцијал и значај "одрживог туризма" показује право значење "одрживог туризма" и начина његовог превођења у практичну акцију на терену.

Акције- пројекти који се покрећу овим Програмом под називом „ Одрживи развој туризма на планини Гоч“ има за циљ подршку развоју туризма који је у хармонији како са животном средином, тако и са свим потребама локалне заједнице и туристичке регије -" ОДРЖИВИ ТУРИЗАМ".

Да би се ове Акције-Пројекти реализовали и Гоч прогласио ваздушном бањом за лечење, опоравак, рекреацију и одмор, потребно је да општана Врњачка Бања донесе потребне одлуке, а Скупштина општине усвоји овај ПРОГРАМ као полазну основу за имплементацију појединих пројеката, акција и мера, и да својом Одлуком оснује буџетски фонд за Одрживи развој на подручју општине Врњачка Бања из којег би се суфинансирани пројекти одрживог развоја туризма.

Гоч, дана 15.04.2011. године

ОДБОРНИК
Родољуб М. Цамић, дил. правник

